

LA DEVANTERA

QUINZENARI CATALANISTA

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ: ASSOCIACIÓ POPULAR CATALANISTA; ESCUDILLERS BLANCHS, 8, 1er

LO QUE VOLEM

«Volem la llengua catalana ab caràcter oficial y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrechs públics: volem Corts catalanas, no sols per estatuir nostre dret y lleys civils, sinó tot lo que 's referixi a la organisació interior de nostra terra: volem que catalans sian los jutges y magistrats, y que dintre de Catalunya 's fallin en última instancia 'ls plets y causes: volem ser arbitres de nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos, y volem en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exèrcit espanyol, per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa, y establint que la reserva regional forsosea presti servey tant sols dintre de Catalunya.» (Del manifest de la «Unió Catalanista» de 16 de Mars de 1897).

No 'n volem ser de avensats á la espanyola

L catalanisme no sols ha d'actuar dintre nostre poble despertant l' anima de Catalunya si no que á mes ha de procurar desterrar de casa defectes socials y polítics que en cert ordre d'idees s'han extés massa dintre la terra catalana y que podrien invadir nostre camp polítich.

Fins avuy els elements que formavam l'estol defensor de la patria habiam observat un respecte y una consideració envers tots y cada un dels nostres companys que be podiam dir era nostre agrupació política espill de colectivitats avensadas y progressivas.

Aquesta perfecció social no es patrimoni dels grups polítics espanyols si no que pel contrari ells son qui ha despertat odís y divisions propias de països endarrerits y que per contacte han arrelat apoderantse del terror de Catalunya; y tant arrelats y estesos están aquets defectes que á mida que van creixent els rengles catalanistas es mes de temer que invadeixin nostre camp ja que, sense pensarsho, n'hi han molts d'*avensats endarrerits* y sense saberho n'hi han molts que predican perfecció y propagan defectes.

Com de fet: Per esser *avensat*, an aquet país, no 's necessita defensar cap idea concreta ni cap teoria que representi un grau de coneixements superiors, n'hi ha prou ab tenir la rialla als llavis, la burla á la boca ó l'insult en la ploma; l'escepticisme xorch, y mes que escepticisme, el *tant se m'endona* acompanyat de l'eterna mofa, dona patent de *progrestitu*.

Qui vulga sentar plassa d'*avensat* no ha de fer mes que atacar en una ó altre forma—segons l'urbanitat que usi—una idea religiosa pera que *tot hom* l'hi concedeixi el títol á que aspira. D'els individus es el mes *avensat* el que mes renega, de las colectivitats hu es mes la que millor sab burlarse dels que tenen fe, de las publicacions la que estampa mes grosserías. Es una exepció trobar un descregut que tinga respecte als que creuen, es un impossible trobar una entitat ó periódich *lliure pensador* que toli la lliure manifestació de ideas religioses.

N'hi ha prou ab demanar tolerancia pera que vos guanyeu el dictat de *atrassats y reaccionaris*; l'*avensat* á la espanyola no ha arribat encare á comprendre la diversitat de creencias ni la llibertat d'exposarlas. Es el defecte de una rassa empeltat á la nostre; la generalisació y l'abstracció que caracterisan á als castellans els porta á la tiránica unificació de pretendre enmotllarho tot á una sola imatge, l'igualtat, signe de mort, es el seu ideal, y de la mateixa manera que no comprenen la diversitat de pobles ab llurs característiques (llengua, lleys, usos, costums etc.) del mateix modo no comprenen ni toleran la diversitat de creencias que puguin tenir els individus. Negan l'autonomia dels pobles y, conseqüents, han de negar l'autonomia delas conciencias.

S'han forjat un *progrés* y una *civilisació* á la seva

mida y qui no l'accepta en un tot ja s'ha guanyat el calificatiu de *reaccionari*, calificatiu que l'aplican sense com vá ni com vé á tots aquells que donant mostrars d'esser mes perfectes toleran dintre una comunitat política diversitat d'ideas filosóficas.

Hem de procurar no caure en semblant defecte si volem exercir verdadera acció educativa dintre l'nostre poble; que may els elements catalanistas cayguin en semblants erros. Es propi de pobles endarrerits y poch civilisats aquets odís africanes que continuament despertan els *avensats* á la espanyola; en un país un xich il·lustrat no veureu may que sian escarnidas las ideas religioses siguin las que 's vulguin, perque cada hu te l'dret de tenir las que millor s'adaptin al seu fur intern.

Y dich aixó perque ja fá un quant temps que sovint lleigeixu en alguns periódichs, que segurament estaran ben informats, novas respecte á fusions, unions, intel·ligencias ó diguintli com vulgan entre *los elementos avanzados del autonomismo* y com que aixó porta trassas de tenir cert fonament donem la veu de alerta als nostres companys de causa pera que no 's deixin enganyar d'una manera tant barruera.

Y com que per altre part aquets *elementos avanzados* han estampat en lletres de motllo parauladas y burlas que fins are no s'havian usat en las publicacions catalanistas, ens causa pena y pessima impresió perque escarniments per l'experiencia ens fá por que 'ns surtin mes que *avensats* desvergonyits, que aquesta es la paraula que mereixen els *avensats* á la espanyola.

Dintre d'el catalanisme no n'hi han d'haver d'*avensats* ni d'*endarrerits* que aixó no es patrimoni de cap ideal perque cap d'ells trevallia per perdre camí ni cap d'ells assolirà la completa perfecció del home. L'avens y el progrés dels pobles venen determinats pel grau de tolerancia, mutu respecte y llibertat que 's concedeix á cada hu pera manifestar y propagar las teorías que millor s'adaptin á la conciencia y que totas juntas han de contribuir, sens dubte, al progrés de l'humanitat.

L'home que sab alternar ab personas de distintes creencias tenint ab ellas ample esperit de tolerancia, per aquet sol fet, s'el te ben guanyat el títol d'*avensat* y progressiu; qui no 'l mereix es el que no sab respectar las creencias que puga tenir un altre.

Es mes *avensat* progressiu y lliberal el católich que, sense transigir en lo mes mínim de lo que per ell es dogma, tolera y respecta las creencias d'altri que no 'l descregut que demana l'extermini ó la privació dels que com ell no pensan.

Cada vegada que sento á parlar d'*avensats* ja tremolo perque sempre hi vist que en nom de la *llibertat* han sigut els primers de privar la lliure manifestació de las ideas que respecte un punt determinat un hom pot tenir.

No 'n volgum ser d'*avensats* á la espanyola. La tolerancia y el respecte á totas las religions, predicada ab hermosa unanimitat per tots els apostols catalanistas sigui el nostre lema encare que 'ns valgui el dictat de *reaccionaris* donat pels *progressistas y lliure pensadors* d'un país com Espanya que encare no ha

pogut capir quina es la verdadera llibertat del pensament. An ells no 'ls entra al cervell que dintre del moviment nacionalista catalá hi capigan, vivint en perfecte armania, personas que professin diverses ideas religioses ó filosóficas; ells no hu comprenen ni hu voldrán comprendre perque 'l dia que 'l poble catalá, caminant cap á la perfecció, accepti la llibertat completa de creencias y tinga á cada hu el respecte que 's mereix aquell dia els *avensats* perdrien la carn d'anell que 'ls alimenta y las rastreras passions ab que s'enlaïran.

Que aquet corch no 's fiqui may dintre l'catalanisme. Deixenlos, dir als *lliberals* espanyols que ben poch ens han d'ensenyar á n'els que tenim prou educació política y prou altesa de miras pera proclamar ben alta l'autonomia de las conciencias; que 's quedin ells ab els seus motllos esquitats que 'ls privan dintre la colla duas menas de pensars; seguim nosaltres com fins are l'exemple dels pobles lliures que aquet es el mes gran sagell d'honor que pot portar al front la nostra causa.

No la volgum may dintre d'el catalanisme aquesta ridícula divisio, establerta tant sols pera millor explotar al poble, d'*avensats y reaccionaris*. Si es veritat lo que s'ha dit mil vegadas que Espanya es el país dels *vice-versas*: que ted'estrany que an els que proclamem y defensem la llibertat dels pobles y l'autonomia de las conciencias ens motejin de *reaccionaris y atrassats*? Just es què sian ells, per antagonisme, els que *modestament* s'anomenen *avensats y progressius*. Just es que 'ls agarrotadors de pobles y els unificadors de ideas sian els *lliberals* á la espanyola.

J. MALLOFRE.

ES RIDICUL

En certes coses pot ésser tingut el comerç de Catalunya com un element de serietat; y en efecte, segons els convencionalismes socials, la carrera mercantil es una de les mes dignes que poden escullir-se, y la ciutat que mes bull en tràfec de comerç es una ciutat ben avensada en el terror de la civilisació; els banquers, els explotadors de grans negocis, els agents, comissionistes i altres comerciants de altes i baixes categories, sembla que pel fet d'esserho, ja acostumen á anar tibats y ab un si fa no fa de cert orgull que fa exclamar al públic: «es una persona seria». Jo crech que mes honrosa es la carrera del industrial ó del agricultor, perque aquets si que son els qui ab la suor de son front se guanyen el pa de cada dia; pero en fi, si també 's té per serios l'ofici de saber comptar lo guany que s'obté comprant á un preu y venent mes car, enhora bona, també tindrem al comerç per cosa seria; pero francament, es ben llastimós lo que está succehint en el modo que aquesta gent tenen d'apreciar la dignitat del poble en que viuen, y per consegüent, es de dordre l'indiferencia en que miren la dignitat de la propia professió, enegats ab la lluentor material del or.

Es una vergonya, aixís, parlant clar y catalá, lo que veyem en una ciutat tan culta com Barcelona, pera no

esmentar les altres poblacions de Catalunya. No hi ha mes que anar passant revista pels carrers y fixarse en els ròtuls dels establiments, y allavors observem un fet, repetim, vergonyós, com es el que la immensa majoria d'aquells ròtuls, quasi tots, estan escrits en una llengua que no és la nostra, en una llengua que no hi ha cap motiu ni obligació d'usarla, en una llengua mil vegades menys bella y expressiva que la catalana. Es mes: si 'ns fiquem a les botigues, trobarem igualment escrits en caetella, sense cap motiu, les notes de preus les etiquetes, els talonaris, y sobre tot, y aixó es lo mes incomprendible, la correspondencia, com si 'ls catalans haguessin d'ésser els primers en menysprear l'idioma patri; per 'xo hem repetit, que es una vergonya.

Els comerciants catalans, com es natural, bé s'expressen en català quan enrahonan familiarment. Donchs, com seria també natural, perquè no fan lo mateix en la correspondencia postal, que no es mes que una conversa escrita? Succeeix cada dia, que dues persones que tenen entre mans un negoci, es troven pel carrer y s'enrahonen en llenguatge natural, corren. Al cap de dues hores urgeix donar un avís sobre 'l meteix negoci, y aquelles meteixes personas s'envien cartes parlantse allavors, com si estiguessin de broma, en un llenguatge diferent, enrevessat, extrany, y algunes vegades en que aquet no 's domina prou, ple de castellaneses, barbarismes y faltes gramaticals. ¿Es aixó seriós? ¿es digne? Bé al contrari; es un paper ridícul que estan fent devant de propis y extrany.

Com si busquessin una excusa pera disculparse d'aquesta vergonyosa rutina, s'apuntalen ab un argument que de tan feble no s'aguanta, dient que ho fan perquè 'l castellà es la llengua oficial. ¿Volen dirme, senyors comerciants, ahont han trovat una lley que mani escriure la correspondencia y 'ls rebuts y factures en un idioma determinat? Igual que escribissin ab signes no trepitjarían cap lley.

La llengua oficial d'Espanya es la castellana, pero únicament pera 'ls documents de carácter públich ó interregional, com son les escriptures y actes notariales, les actuaciones forenses, els documents que s'tramiten en les oficines públiques, les declaracions de ferrocarrils, etc. Pero la correspondencia y altres documents privats no estan pas subjectes al idioma oficial del estat; per 'xo es que moltes son les cases mercantils que escriuen en francès les cartes enviades a Fransa, en anglés les enviades a Inglaterra ó a Nort-América, y per 'xo escriu tothom en castellà les que s'envien a Castella y a Andalusia ó a l'América del Sur. Donchs seguint el meteix criteri, perquè no s'ha de escriure en català la correspondencia de Catalunya? ¿No trovaríem extrany y ximple per exemple, que tinguessim la mania de escriure en italià la llista de la roba que s'entrega a la bugadera ó a la planxadora? Donchs la mateixa ridiculesa y ximpleria porten assobre 'ls senyors comerciants que escriuen en castellà les notes de preus y factures, per mes tibats que vajin.

B. R.

Nacionalisme y política

Un equivocat concepte sobre 'ls nacionalistas se troba encare bastant extés y es el de que fém política ó cuan menys quelcom que s'hi assembla. Y aixó es tant denigrant pera nostres ideals qu' es precis impedir a tot hora, que l'esmentat concepte pugui generalisarse y ni tant sols proliferarse.

El nacionalisme no es cap partit polítich; es un moviment universal que sols obeeix a un únic ideal qu' es el de la llibertat. Y per 'la llibertat y ab llibertat aném endevant sense fer política, ni tant sols inconscientment, com alguns tal volta poden creure.

Y no es sols aixó, sino que ni de lluny volém acostarnos a la política.

Podém ser un partit, si, en cuan aquesta paraula signifiqui, acció de propaganda en virtut de la cual, alentem als que vulguin escoltarnos pera que ab nosaltres colabrin, a un mateix fi, fi d' aspiració de llibertat en virtut del qual l' objecte qu' ens anima que no es altre qu' el de dividir y subdividir sempre, pobles y colectivitats, presentant ab carácter propi y lliure tot lo que tingui algún motiu de diferenciació fins a arribar a la absoluta llibertat humana, fi suprem y esencial del

particularisme que descansa en la naturalesa. Mes d'aixó a ser partit polítich hi ha una gran diferencia, la mateixa diferencia qu' existeix entre dugas cosas contradictorias.

Y de política no 'n fém, ni 'n farem may, que no es pas la política lo que 'ns guia, ni lo qu' ha de guarnos. No aspirém pas a governar a Catalunya, ni a governar cap poble de la terra; volém, si, per tots els la llibertat d' acció, pera governarse ó no governarse qu' aixó ens té sense cuydado; si per mi s' hagués de decidir seria pera no governarse donchs haventhi qui governi hi haurán sempre esclaus, hi haurán sempre individus ab llibertat restringida. Y crech yo, que la paraula política sols en una acció pot acceptarse, en la d' hipocresia ó treball de baixa má, per aixó es tant ben acerta da la aplicació d' aquesta paraula cuan del hipocrita ó del astut, se 'n diu que parla ab política. Art de enganyar, arma del egoista, camí dels aprofitats, refugi del ambiciós, veyeu si poden fer may política 'ls aymants de la llibertat.

Fan política 'ls que volen canviar poders y formas de govern, no 'ls que volen anularlos; fan política 'ls uniformistas y els peruchs; fan política 'ls práctichs que portan la má a l' armilla; fan política els que reparteixen llureyas y els que las acceptan de nom ó de fet, per interés, per costum; per ignorancia ó per mala fé. May hi entrarán en aquesta dansa monstruosa 'ls que per amor a la Humanitat la vulguin lliure en totes sas manifestacions. També hi ha liberals y avansats que fan política podrá objectarse. Oh, de las predicas y de l' avens d' aquets avansats, la meytat de la meytat, y lo que 'n quedí poseuho encare en cuarentena.

Y mes que tot, tal volta, demostra 'l que 'ls nacionalistas no fém política 'l fet de esser el nacionalisme un moviment universal. Las quatre parts del mon senten la seva influencia imposada per la naturalesa y els pobles que no l' exteriorisan encare, fixenshi bé, es perquè no han arribat al camí de la civilisació. L' Asia estacionaria y l' Africa desconeguda, per exemple; y encare son exemples ab excepcions.

Es el nacionalisme la gran causa del sigle que comensa, en els pobles civilisats. Europa se sent commoguda de cap a pens per l' afany de revolta dels pobles esclaus qu' estan cansats ja de veurers tractats com a sers inferiors per aquella monstruositat que porta 'l nom de diplomacia que parteix y reparteix els pobles cambiantlos d' amo a cada moment. Redubhintos a Catalunya l' esperit de revolta es el mateix, y si ab las armas desacreditadas de la política está en el convenciment de tothom que no obtindrem res absolutament pel camí de la llibertat, com pot sostenirse que 'l nacionalisme fá política, ni que pugui ferne?

Tinguis ben present que no 's parla pas de llibertat restringida, qu' aquesta fins per distracció podrian concedirla 'ls Estats moderns.

R. FOLCH Y CAPDEVILA.

El problema social

LTRE vegada els diaris barcelonins posan el crit al cel perquè el conflicte social amenaça turbar la tranquil·litat pública; altre vegada de Madrid estan els governants del Estat espanyol parlan de suspensió de garantias y d' estat de guerra recurs suprem a que s' acull massa sovint l' ineptitud dels polítichs pera mantenir a la forsa un ordre que aparentment existeix pero que la realitat ens demostra, quant la ocasió si hi presta, que 'l maledstar y la miseria s' apodera de tot y que sols es fictici aquet benestar que creuen arreu impera.

No pretem, al estil de nostres polítichs, solucionar ab una ridícula formula una cuestió tant complexa com es el problema social, entenent que aquet es sols un aspecte de la eterna lluita per la existencia y la estímetim indispensable pera el progrés del poble y l' avens de l' humanitat. Si com s' ha dit moltes vegades viure es lluytar donem ab aquesta lluita signe de vida: desgraciats dels pobles que restan quiets y indiferents en aquestes cuestiones, n' es prova certa que la mort s' apodera del seu organisme. No 'ns fá por donchs an els

que estimen a Catalunya aquet signe de vida y de progrés que dona la classe obrera de casa nostre, no 'ns fá por que l' obrer català instruhintse y educantse busqui el seu millorament y planteji trascendents problemes que las ideas noves l' hi han despertat sen la seva imaginació, no 'ns fan por perquè ellas representen la lluita noble per la vida.

Desde que l' home es home, existeix y existira el conflicte. Ab fases diverses y ab aspectes diferents segons las épocas continuament s' ha efectuat la lluita; ella ha sigut la que constantment ha determinat una perfecció en l' individu, benestar en las colectivitats y progrés de la humanitat entera: lluny de temerla donchs devem desitjarla y afrontar ab valor els perills d' aquesta lluita, lluny de temerla la desitgem els defensors de la personalitat política y social de Catalunya.

Lo que 'ns temem y ben alt hu hem de dirho es que gracias als desacerts dels governants espanyols per un cantó y la ineptitud dels polítichs per l' altre aquella lluita noble y benefactora pren moltes vegades un tó tan esferchidor que amenaça convertirse en guerra sangniant y destructora que 'n lloch de perfeccionar l' humanitat la posaria al mes baix nivell de bestia embrutida; lo que si ens fa por y temem pel bon nom de Catalunya son las predicas enverinadas, las ideas xorcas y doctrinas malfactoras que uns apostols interessats en sembrar odís y rancúnias dintre de casa han vessat en el sagrari de l' obrer català; lo que 'ns fa por y temem es que la pluja suau y assabonadora del terror no 's converteix per aquestas causas en devastadora tempesta que arrenca y destrueix els elements de vida.

Uns y altres devem evitar que la cuestió segueixi per aquet camí, uns y altres devem esmersar nostres forsas y nostres energias pera que no sia arma homicida lo que pot ser font de progrés y benestar, uns y altres ham de tenir seny y reflexió suficient pera ofegar baixas pasions suscitées per gent de fora casa y plantejar el problema an els seus justos y nobles termes.

Ja hem dit al principi que la cuestió es complexa y no es fácil resolrela en una fórmula concreta, lo que volém dir es que pera solucionarla, avants hem d' ajustar-la a lo que positivament val y a lo que realment presenta. Aquesta es la feyna nostre avuy per avuy: preparar als catalans tots sense mirar estaments ni categorias pera ferlos entendre que som un poble ab personalitat política y social ben definida y a nosaltres sols ens toca solucionar conflictes y problemas que tant de prop afectan a la vida y al progrés del nostre poble.

Com mes instruhit sigui l' obrer català millor sabrà plantejar el problema; com menos egoisme imperi en las classes ricas mes fácil será sa solució. A fer neteja de vicis socials pera que 'ns trovi preparats com a poble l' era d' esplendor y llibertat que pera Catalunya s' acosta.

J. M.

ENGRUNAS

Aquet projecte de formació de una nova escuadra de que 'ls parlavam an el número prop passat, després d' haberlo examinat, han dit els ministres que no sirva.

En Silvela entengué que debíen reforsarse alguns organismes de Marina (que 'ls hi donguin l' oli de fetge de bacallà) y veure si el país está preparat pera soportar una càrrega semblant.

El país array que té bon genit, ab el plà d' esguena que porta es capás d' aguantar càrrega doble, y aixó que la Marina, aixís tal com está sense reforsarla, pesa mes que un burro mort. Que la reforsin per nosaltres que 'l país no dirá que no; pel país no estiguin que de paissos com aquet no mes n' hi han als vanos. Tant bon genit tinguessin els ocamos com el país, aquets si que son capassos de no volguerla aguantar la càrrega.

De totes maneres no hi perdrán rés en probarho perquè mes papers ridicols dels que portan fets no crech que siguin possibles. Que 'ls posin una temporada en remull en l' estany del Retiro.

Un senyor senador ha dit en la alta cámara: «A Espanya sempre s' ha abandonat la primera ensenyansa, que es la clau del progrés. Lo govern deu atendre a aquesta ab predilecció avans de passar als estudis majors, perquè es la base de nostre instrucció pública.»

No l'hi negarem semblant afirmació però 'ns permeterà *su señoría* (això fa senador) que l'hi diguem que a Espanya sempre s'ha abandonat no tant sols la primera ensenyansa si no totes las que poden donar alguna cosa de profit pera l'avens y l'educació del poble. S'ha abandonatla primera, s'abandona la segona y s'en abandonarian tantas com s'en presentessin. A Espanya las úniques escolars que fan bons deixebles son las de *tauromaquia*, passat d'aquestas totes las demás estan á l'altura de Turquia.

S'ha abandonat la primera ensenyansa!! Vostes array: nosaltres que ja comensem per trovarnos ab un mestre que no parla com la mare ens ensenyá.

Si an el abandono y defectes que hi han en totes las escuelas primarias d'Espanya hi ajunta aquet disbarat pedagógich ab que 'ns obsequian á Catalunya els governants centralistas podrà formar-se una petita idea de l'instrucció y profit que 'n podem treure de las tals escolas.

Aquí hi ha obrer que després de passar cinch ó sis anys anant á estudi se troba al final que ni sab el català ni el castellà perquè com que no ha pogut aprendre las primeras lliçons ab la llengua que mes ó menos parlava de petit resulta que pert una colla de temps aprenentse com els lloritos las lliçons de memoria.

Si no que an aquí ja la descontem l'ensenyansa oficial y qui vol fer alguna cosa de profit estudia sol lo que mes ha de servirli per la seva instrucció. A lo menos no té la feyna d'olvidar las vulgaritats ó las mentidas que acostuman á ensenyarnos en las escolas oficiales.

El govern sembla que té ganas de regalarnos Montjuich; si no que de moment fa el querp y vol que tots plegats l'hi demanem ben demandet y després com qui fa un gran sacrifici ens dirá:—Vaja, be; si sou bens minyons y no 'm feu enfadar gaire cumplint com á *buenos españoles* potser vos cedeixi una montanya que á mi no 'm costa cap cuarto ni 'm serveix de res.

Y després dirán que 'l govern no 'ns estima; diguin vostés mateixos quant l'hi podrem pagar aquet sacrifici tant grós que are té ganas de fer per Barcelona.

Y que no es pas d'are aquesta monumental pensada; jo ja fa més de dos anys que la vareig llegir en un periódich escrit en castellà que 's publicava á Gracia anomenat *El Regionalista* y que si no recordo malament era una especie d'orgue d'en Polavieja, un orga de rahons com si diguessim.

Tembé hi havia un viatge en projecte allavors, per aixó á falta d'autonomia *bien entendida* ens prometían la montanya que si fá ó no fá bé á ser igual que alló del cuento tant sapigut y quin final es: per marfagas.

Y are que parlem de Montjuich: En Junoy va dir que la gloria del regaio era tota pels diputats republicans ja que foren ells els que no 's cansaren de demanar en meetings y reunions que s'enderroqués el *Castillo maldito*.

Jo sempre m'ho havia pensat que la montanya en tenia la culpa d'alló dels anarquistas, pero are un cop el govern no 'n sigui amo y el *castillo* sigui á terra ja poden estar tranquils que de torments ja no s'en parlará..... fins un altre vegada.

Las victimas quedaran venjadas enderrocant el castell, y á la fi s'haurá fet justicia, perquè era el castell qui tenia la culpa de tot.

Aquets *diputados* totes se las pensan pera servir al poble. Pero també val á dirho, el poble es agrahtit y els hu recompensa; y si no que hu diguin els trenta cinch mil vots que tingueren.

—Oh—dirán molts—es que hi vá haber tupinada. Bueno y qué: per ventura els vots legals no varen sortir d'uns *tupins*?

Donchs deixemnos de filosofias y convinguin ab que las matemáticas no fallan.

Trenta cinch mil tupins y el castell queda per nosaltres.

Constituirse el Congrés espanyol y promoures un piramidal escándol tot va ser hu. Que si jo no vuy jurar, que jo tampoch, que jo no mes vuy prometre, que jo tembé, que si jo prometo encare será de certa manera, que naturalment, que las lleys, que la Constitució, que la república, que la monarquia, que etc., etc., entre majorias y minorias armaren tal esbalot que alló semblava un hospital d'histerichs.

En Maura prou feya esforços d'*eloquencia*, pero cá, els republicans tenian l'arrancada y no hi ha qui 'ls aguanti.

Entre 'ls republicans y els carlins las hi cantaren molt claras á n'el govern, fins al extrem de que la majoria se sorti de fogó y baladrejant y cridant arriba á imposar l'ordre.

Aquets republicans son terribles, s'han posat al cap que 'ns han de dur la república y si continuan sostenint la energia dsmostrada en l'acte de constitució del Congrés s'hu haurán de posar á la cua.

S'els veu que tenen direcció, la má del *jefe ilustre* s'hi coneix. Fins are el govern havia llaurat pel cantó que millor li semblava, pero lo que 's are, ab aquet floret de diputats al Congrés, creguins que l'hi donaran feyna.

Are comprench la confiansa que tenia en Salmerón ab la prompte vinguda de la República. Hi ha diputat dels d'ell que posat al Congrés, si s'enfada, d'un cop de puny trenca un vidre y ab una mirada traspassa una claraboya, que segons tinch entès son mes groixudas que la cara de un polítich madrileny.

Hu sento per en Maura que 's l'encarregat de vigilar als diputats perquè més d'un disgust l'hi donaran: jo 'ls soch franch, m'estimaria mes vigilar un remat de toros que nos pas una minoria sortida de mare. ¡Quina trencadissa de campanetas hi haurá! perquè lo que 's el president tampoch farà festa.

Ab aixó ja hu saben preparintse á contemplar el segon *espectáculo nacional* que després del *arte del toreo* es el mes genui y el mes característich d'Espanya y posintse la má á l'ermilla perquè en forma de pressupostos ens dirán quant ens en fem d'aquesta broma que ja comensa á resultar un xich massa pesada.

Que al cap y á la fi per aixó se reuneix el Congrés; aquesta es la mare dels ous.

Segons tenim entès, durant la present temporada parlamentaria, el govern presentarà un projecte de ley pera establir el servey militar obligatori.

Será una nova conquesta ab que 'ns obsequiará la democracia espanyola, que sempre acostuma á agafar el rave per..... la llua, perquè alló d'agafarlo per las fullas es una cosa que no hu trovo tant mal agafat com aixó.

Donchs si, han descubert que la igualtat no permet aquestas diferencias y vulgas ó no tot hom que sia fill de mare haurá de posarse calsas vermellas y cap al cuartel á contar fins á quatre, ó fins á dos perquè avuy en dia ab els avensos del càlcul militar s'ha simplificat la operació y en lloch de dir *uno, dos, tres, cuatro* diuen dos cops, *uno dos; uno dos*.

Vostes no l'entendrán aquet sistema democrátich que consisteix en igualarnos las desgracias; tampoch l'entenem nosaltres, pero fills meus, las privilegiadas inteligencias dels polítichs espanyols hu han acordat aixis, y ja veuran quant sigui l'hora de discutirho, quin seguit de discursos y quina sanfaina de llibertat, igualtat, fraternitat, democracia y *madre patria*. Si en Castelar fos viu, com disfrutaria enjagantne un d'aquells que servían d'aliment durant una mesada als assedegats de república; allá si que 'l rave no 's podia agafar mes que per las fullas, perquè tot hu eran. Ni aquell automòvil que corria cent trenta quilometres per hora feya mes estragos que un discurs d'en Castelar. Afegurintse que 'n Romero resultava al costat seu un tren de carga y podrán formar-se una idea de la seva oratoria. Diuen que va morir d'un tip de jüivert, contin si n'havia d'esser de llorito.

Altremet tindrem servey militar obligatori que segons els republicans, á la espanyola, (per que jo tembé 'n soch y may hi defensat semblant erro) resultarà un gran *alivio* pel pobre el que tembé hi hagi d'anar el rich.

Ja poden suposar que 'l tal projecte, estarà articulat de certa manera que permeterá an els richs redimirse, mitjansan el pago de cantitats estipuladas, de certas mecánicas, guardas y altres molestias que 'l pobre haurá de cumplir per ell, pero aixó son cuestiones de poca importancia que no val la pena de parlarne; ademés fentho d'aquesta manera s'ajermanan la democracia y l'hisenda que 's una *jermandat* que 'ls polítichs de Madrid tenen molt en compte. El *tesoro* no hi está per democracias perquè n'ha d'alimentar moltas de bocas que may acaban la gana.

En fi: que la cuestió son cuartos y *armas al hombro*.

Fassin memoria nostres llegidors y recordintse que durant las passadas elecciones de diputats á Corts se presentaren pel districte de Mataró dos candidats regionalistas; recordintse tembé de la *dolsa armonia* que regná entre 'ls elements catalanistas del districte y de las campanyas que feren els partidaris de un y altre candidat pera *demonstrar* cada un dels bandos que 'l seu era el verdader representant del catalanisme; recordintse que al saberse el resultat oficial de la elecció d'en Rius y Torres, els partidaris d'en Maristany, asseguraren que las trampas y tupinadas fetas pels *defensores* del candidat electe l'incapacitaven pera que ab dignitat acceptes un acta tant bruta; recordin en fi que 'n Rius y Torres no feu públicament cap manifestació no ya catalanista si no que ni tant sols dels mes tebi regionalisme ha parlat may.

Donch bé, sapigan are els defensors de l'altre candidat ó siguin els partidaris d'en Maristany que al parlar aquet senyor devant de la Comissió d'actas de Madrid pera impugnar la del seu contrincant demanà la nulitat de la elecció, no tant sols per la coacció moral, compra de vots y altres *niñerías*, si no que l'acusá, y demanà que no s'el proclamés, perquè ERA CATALANISTA.

I vagintne apoyant d'elements *afins* el nostres companys d'ideas que després de disputarse y crearse enemistats els surtirá un cabestro d'aquesta naturalesa. Hi ha home que per una acta de diputat fora capas de renegar de la mare que l'ha posat al mon.

Que vos serveixi d'experiencia catalanistas del districte de Mataró aquesta lliçó rebuda y no vos enfanguen may mes en aquesta lluyta que sols serveix pera crear odis y rencors entre companys, enlayrar personas sense ideals ni conciencia y desprestigiar barrucament las causas mes nobles y mes justas.

No volgueu may mes reconeixer altre afinitat que 'ls catalanistas de lley ó sigui els que ab historia neta y coneguda se presentin tal com marcan las nostres assembleas.

Y aixis y tot aneuhí ab molt cuydado. No prengueu per vici lo que sols s'ha de fer en circunstancias determinadas.

En carta que 'ns envia 'l Sr. F. Madorell ens refereix com las gasta algún dels regidors regionalistas respecte á nostra estimada parla, sent de tal índole lo que dit senyor ens conta que, avans de publicarlo, li estimarian se servis passar per aquesta redacció.

Un periódich satirich estranger, *Le Pasquino* á propòsit de la cursa Paris-Madrid, publica una caricatura que diu molt en favor de la civilisació espanyola (civiliza... com?).—La escena passa á la frontera; en lo moment d'anar á entrar el primer automòvilista á Espanya, un toro ab banderillas clavadas, al veure 'ls morts que la cursa ha fet, l'atura y li diu «Es inútil entrar á Espanya; senyor *chauffeur*: per fer lo que feu, yo ya soch prou.»

La caricatura com se pot suposar esfeta de má mestre, sobretot ab la cara de sorpresa que fá *chauffeur* que sembla que 's posi á cantar alló de:

*Es una delicia
lo ser espanyol.*

encare son mes cafres, etc.

Els periódichs espanyolistas de per aquí, s'entretenian parlant del bon estat de las carreteras y els estrangers surten de trasantó parlant dels toros y aixó qu'un toro ab una carretera no s'assemblan en res.

Lo que passa es que 'ls burros sempre ensenyan l'orella y esta clar tothom els coneix; *Le Pasquino* parlant d'Espanya ha conegut desseguida ab qui tractava.

¡Que deu ser trist tenir un vici qu'á tothom repugni! Yo no se pas el pá que s'hi dona ab aixó, però 'm sembla que si m'hi trobés me daría vergonya de viure.

Cultura Europea

La culta Europa! S'ha dit una infinitat de vegadas y en totes ocasions y á forsa de repetirho s'ens ha-

vía arribat a fer creure en la virtualitat d'aqueixa cal·licació. Y no obstant cada dia, veyem probas, que'ns convenen de que's completament irrisoria la tant bescantada cultura europea, aixís com purament efec·tista la aplicació que's dona a n'aqueixa frase, posposant la cultura ne dirjam *moral* y de mutual respecte entre tots los organismes que composan la societat, a n'á la cultura *material* ó solument avens ó progrés en l'activitat humana, que podrà ser un medi de civi·lització en lo ver sentit de la paraula, pero jamay podrà ésser considerat com á fi, y menys com á la civilisa·ció mateixa.

Y aixís veyem, com pobles avensats en arts, indus·tria, agricultura, etc., los seus actes socials ab al·tres pobles, y fins á voltas los interns, no tenen res envejable als realitzats per las kábilas africanas.

Ahir, las grans potencias europeas, prenent per pretext de que la Xina era refractaria al progrés y fins rel·ligió d'Europa, qu'aqueixa li volia imposar, consumaren ab tota tranquil·litat espantosas matansas y repugnants represalias sobre'ls bens, vidas y honras dels malhaurats xinos, deixant lo terror asahonat pel dia que'ls convingui repartirse com llops famolenchs, las despallas del avans omnipotent Celest Imperi. Pel mateix temps, un poble envejós de per sí, Inglate·rra, entraba á sanch y á foch, després d'una desesperada y enérgica resistencia, en las Repúblicas Sud-Africanas, deixant per son pas un rastre de cadavres, al ensemps que fam y devastació; y en las Cancillerias europeas era desatés y fins despreciat, aquell venerable vellet, en Krüger, que plorant á llágrima viva im·ploraba compassió y socors per la seva Patria, espill d'honradesa y de valor. Y'l Turch sacrificaba y amb tota la sanya de la rassa, á milers de víctimas á Armenia, pel sol delicté d'esser crisfians.

Avuy, lo progrés va seguit sa marxa triomfal, però encare ressonan feixugas las cadenas qu'engrillonan al esclau. A Macedonia se llyuía fins á morir per la seva independéncia, pels seus drets trepitjats pels turchs, y cauhen á cents y á milenars devant la major indife·rencia d'Europa, á quina sens dubte maleheixen los destrossats cossos dels martres macedonichs, aixís com sas mullers y mares quina honra han esquitxat las tur·bas enemigas y de las donzellas quina virginitat han desflorat.

Y fentnos aqueixas consideracions, llegim que las potencias han trencat las sevas relacions diplomáticas ab Servia, per no volguer lo nou rey en Pere Karage·orgevitch castigar als autors y cómplices del assassinat dels reys Alexandre y Draga. Tot lo que sigui abús de forsa ho abominem y per aixó reprobem la tragedia de Belgrado, encare que lo poble, en aquet cop desgra·ciadament representat per la odiosa soldadesca, tingué sobrats motius pera suprimir á una reina prosti·tuta y á un tirá digne sucesor del rey Milano, però lo que no sabem compendre son las mostrars d'horror y las exclamacions de sorpresa experimentadas per las potencias europeas, porque aytals fets han tingut lloch dins la *culta Europa*. ¡Cuánt cinisme! per ventura no val res per aqueixa repugnant diplomacia las mils y mils de vidas qu'ha sacrificat en holocauste á la rahó de la forsa del sabre? Y dins los mateixos Estats, no li diuhen res á Europa, los espantosos fusellaments y las horrorosas violencias realizadas pel Tsar de totas las Russias, las cordadas d'estudiants rusos duts al sa·crifici á las geladas estepas de la Siberia? no valen res las existencias dels obrers morts ó martirizats per las tropas, que demanaban justicia y reclamaban lo que hi tentan perfecte dret? no li diu res la tetrica silueta de las ciutadellas de Plewna y Varsóvia?

No, segurament l'importa poch á Europa, aqueixa munió de víctimas anónimas, però en aquet cas se tractaba de testas coronadas y be siga per pór (lo més possible) ó be per guardar *incólume* l'honor de la diplo·macia; per aixó han aixó han aixecat la veu.

Y no dihem res del pretext qu'han donat pera no intervenir en la cuestió turch-macedónica á causa d'haver aqueixos últims empleat la dinamita. ja que tots recordem las célebres balas *dum-dum* empleadas pels inglesos á la India y al Transvaal, aixís com lo recent

bombeig de Figui. en quin Fransa ha disparat ab me·linita, sustancia molt més explosiva que la dinamita.

Mes no deixarem de reconeixe qu' enbastants pobles d'Europa hi ha veritablement cultura. Belgica, Holan·da, Suissa, ne son una bona mostra, y que dins d' algu·nas grans potencias, sobretot en las mes tiránicas com á potencia, y aquí ve lo fenómeno, juheixen sos habi·tants de tota mena de llibertats, y aixís veyem al ciu·tadà inglés proclamar la inviolabilitat del domicili ab la arrogancia de que: «la casa de un inglés es un cas·tell. Per sas escletxas hi pot entrar lo vent y la pluja», pero «l rey no!»

Y ens espliquem aqueix fenómeno de que un poble siga lliure ab tota la extensió de la paraula y no com·prengui la llibertat dels altres y l' respecte que «ls hi deu, quan lo poder suprem en aqueix cas resideix en uns cuants senyors, que forman ab los dels altres pais·sos lo concert europu, tallant lo bacallá pels seus fins particulars. Y l poble la seva inconciencia, porque tot poble en sa massa ho es d' inconscient, no compren que ab aqueixa conducta lo portan á la ruina, y fins aplau·deixen las mes de las vegadas los actes dels seus despo·tas, barrejats ab himnes y aclamacions patrióticas, oblidant que á cada porch li arriba lo seu San Martí; ó sino que girin la vista á un poble que jo sé, y que «m guardaré de nomenar, per varias causas, qu' ará está sufrint y expiant las sevas culpas, los seus crims mal coberts per una capa d' *hidalgua*, y que va donant lo seu pas, infectant las sevas nafas ab la baba asquerosa dels seus vicis, cap á l' abim en que cauhen los pobles que han cumplit ja son fi, despreciat de tothom, deixant sols de sa existencia un nom odiós en la historia.

Lo dia en que «ls pobles se guardin lo degut respec·te y consideració y juheixin d' entera llibertat aixís en·tre ells com pels seus ciutadans, allavors creurém en la cultura europea.

FRANCESCH. P. CURET.

Crónica Nacionalista

MACEDONIA

¡Després de la dinamita, la peste! L' anatema co·muna á produir son efecte, los nacionalistas d' aquesta terra l' han publicat y la gent comença á preocuparse especialment la població de Salónica.

Tothom s' está tant com pot de bucre aygua, els metges son consultats sobre el medi preservatiu que la ciencia ha alcansat per combatre aquest mal y als opo·tectaris se «ls demana *sueño anti-pestós*.

El mal estar es general com ja «s pot compendre y l' engunia s' ha apoderat de tots, de manera que aquest poble es pot dir, viu, sense viurer, puig si be las col·li·tes se presenten abundosas, es desconfia se fassin aques·tas, lo que es causa del augment de preu dels queviures y que «l repós no «s trobi enlloch.

Quantas consideracions no «ns venen á l' imaginació al observar l' estat d' aquest poble que sols demana la seva llibertat cosa ben l·legítima per esser defensada en aquest temps que s' anomena del *progrés* y la *civiliza·ció* y pensar qu' aquesta mateixa civilisació consent y fa que las cosas arribin á l' extremada desesperació que «s trasllueix en la conducta dels defensors de la lliber·tat macedónica.

ALSACIA Y LORENA

Llegim que «ls deixebles de nacionalitat francesa qu' assisteixen á l' Escola de Química d' aquesta regió se «ls ha autorisat poder examinar-se fent us de la len·gua materna. Els cursos son donats en alemany mes la instrucció práctica en el laboratori s' ensenya indife·rent en abduas lengguas, lo qu' ha fet creixer l' entu·siasme dels estudiants de química y á l' hora ha donat grant moviment é importancia á l' Estudi de Mulhouse puig ab aquest sistema tant práctic d' ensenyar, los deixebles se prometen poguer alcansar ab seguretat el fruyt de sos estudis.

Pensar que la dominació alemanya sobre aquesta

regió tant sols fa una cuarentena d' anys, qu' existeix y «ls opresos ja goson d' aquestas llibertats, quan nos·tre Catalunya fa tres vegadas mes de temps que te *amo* y en lloch d' obtenir lo que reclama y necessita se fan decrets que l' avergonyeixen. ¿De qui es la culpa? prou contestaríam si Berlín no fos una ciutat europea y Ma·drid sigues quel com mes que una vila espanyola.

NOVAS

L' eminent Zacconi ha donat set representacions en lo Teatre Romea, com á despedida á n' el públic barcelo·ní, quinas han obtingut un éxit grandíós. Ens felicitem de que siga l' públic del Teatre Catalá el que per fi hagi fet justicia al gran artista.

—S' ha encarregat de la direcció del periodich catala·nista *Llevant*, en Frederich Pujolá y Vallés.

—S' está constituint una entitat, quina comissió organisa·dora ha comensat sos primers treballs, á l' objecte d' instaurar el Teatre Lirich Catalá, á quin fi han rebut importants adhesions tant de Barcelona com fora d' ella associantse ab tot y per tot á tant noble idea.

—La *Lliga Autonomista* de Calaf ha publicat lo Cartell de convocatoria pels Jochs Florals organitzats per dita entitat, y en quins s' hi concedeixen diferents premis. Forman lo jurat calificador: En Leonci Soler y March, president; en Candi Closa, vice-president; en Jaume Bosch, pbré, Joseph Ferrer y Carulla, Joseph A. Capdevila y Vila, vocals; en Pere Gabriel, secretari.

—Lo passat diumenge, dia 21, tingué lloch á Molins de Rey un meeting de propaganda pera solemnizar la festa inaugural de la novella Associació catalanista de dita pobla·ció. L' acte se celebrá en un espayos envelat que la comi·ssió organitzadora feu aixecar al efecte, quin estaba completament ple. Feren us de la paraula los Srs. Xumetra, vispre·sident de la Associació; Martinez y Serriá, Serrat, Roca (Joan), Baró, Campmany, resumint los discursos lo president de la «Unió Catalanista» en Joseph M. Roca. Tots foren for·tament aplaudits.

—Lo dia 21 se celebrá lo Concurs organitzat per la *As·sociació Protectora de la Ensenyansa Catalana*, quina se proposa celebrarlo anyalment, que fou notable baix tots conceptes tant per la quantitat dels concursants, com pels profitosos resultats que sens dubte aniran donant, contribu·int á la propagació de la lengua catalana y divulgació de la historia y geografia de la nostra patria á n' els noys y noyas.

Guanyaren premis los següents:
Secció primera. *Dictat en catalá pera noys*.—Ignasi Balil, Jesús Monjo, Andreu Nin, Antoni Francesca, Joan Sancho, Francisco Jové, Camil Llebhart, Manel Clausells.—*Geogra·fia y Historia de Catalunya*, Ignasi Balil.
Secció segona. *Dictat en catalá pera «ls deixebles que assisteixen á las «classes nocturnas que sosté aquesta As·sociació*.

Primer grup. Ramón Rovira, Dionis Renart, Joseph Co·lominas, Joseph Fitó, Eduard Subidó y Antoni Puig.
Segón grup. Concepció Balmas, Angela Garcia, Dolors Balmas y Angela Renart.

Felicitem de tot cor á dita *Associació* y l' encoratjem á seguir avant en sa patriótica y meritoria obra, en quina, no hi ha dubte, hi contribuirán tots los catalans de bona volun·tat.

—La Diputació Provincial de Barcelona ha publicat un manifest escrit en catalá y castellá, promoven una subscripció pública destinada á aplegar cabals pera costejar un monu·ment que perpetui la memoria del insigne cantor de la *Af·lantida* y l' *Canigó*, l' immortal poeta Jacinto Verdaguer.

—Capstan la subscripció lo Rey d' Espanya ab 250 pesse·tas y la Diputació fins á 50.000.

Queda oberta la llista de subscripció á la Dipositaria d' aquesta Diputació, la que «s farà càrrech de las cantitats que «s destinin á la erecció del mencionat Monument.

—En el local del *Orfeo de Sans* nostre volgut amic n' Aureli Campmany ha donat dugues interessants conferencias sobre l' origen y historia de la institució del *Sometent*, quina disertació continuarà en el mateix local el dia 5 de Juliol, per lo que en el vinent número «n parlarem mes detallada·ment.

—S' ha constituït una «Societat Catalana de Bibliófil» quin Concell Directiu lo forman: En Pau Font de Rubinat, President; n' Antoni Rubió y Lluch, vis-president; n' Ignasi de Janer, tesorero; n' Alexandre de Riquer, comptador, y n' Ernest Moliné y Brasés, secretari.

—S' están organitzant meetings de propaganda á la Bisbal y Castellar del Vallés, d' acort ab la *Unió Catalanista*. Lo primer tindrà lloch lo dia 29 á la esmentada població de La Bisbal.

—La «Associació Popular Catalanista» ha organitzat una serie de conferencias á càrrech dels Srs. Sayós, Bozzo, Mal·lofre, Folch y Capdevila, Juliá, y Riera, quins dias, hora y tema s' anunciarán oportunament.

—Per error de caixa sorti lo número passat ab lo 8, sent aixís que debía ésser lo 9. En aquest queda corregit l' erro.

—Alguns elements del «Aplech Catalanista», han obert una subscripció pera fer una tirada especial del article «*Sols y fermes*» de nostre benvolgut company En Bonaventura Riera, publicat en lo darrer número de LA DEVANTERA.

—El dia 10 de Juliol prop·vinent á las 4 de la tarde tindrà lloch á Arenys de Mar la festa de repartició de premis dels Jochs Florals, suspesa en l'any darrer.

Lo que fem publich á prech del Centre Catalanista, per·que arribi á coneixement dels interessats.

Establiment tipogràfic de Joseph ORTEGA.—S. Pau, 96.—Barcelona.

LA DEVANTERA circulará, igual que anteriorment *La Nació Catalana*, per medi de propagadors, que son els qui prenen un nombre determinat d' exemplars, pagantlos als següents preus

Una acció	de 100 exemplars,	Ptas. 3'50	Per cada número, compresos gastos de correu per Catalunya
Mitja acció	de 50 »	1'80	
Un quart d'acció	de 25 »	1	
Un vuyté d'acció	de 12 »	0'50	
Un dotzan d'acció	de 8 »	0'35	

Barcelona: els mateixos preus, repartintse á domicili.—Aforas de Barcelona 5 céntims de més per cada envió d' un ó més exemplars.—Extranger: preus dobles.—S' envia un sol ex·mplar al qui fassi un donatiu anyal de qualsevol import.—Pagaments a la bestreta: S' admeten sagells de correu y documents de fácil cobranza.—Es lliure la reproducció dels treballs.—No «s tornan els originals.